

LOPPUKATSAUS

Olemme tarkastelleet marxilaisen filosofian peruskysymyksiä. Teemme nyt joitakin johtopäätöksiä.

1. Marxilainen filosofia, kuten edellä on osoitettu, ei syntynyt sivussa filosofian kehityksen valtatiestä. Se ilmaantui koko edeltäneen edistyneimmän filosofisen ja tieteellisen ajattelun kehityksen lainmukaisena tuloksena. Marxilainen filosofia on sisällyttänyt itseensä uudelleen kriittisesti muokatussa muodossa kaiken arvokkaan, tieteellisen ja edistyksellisimmän, mikä oli saavutettu tuloksena yli kaksituhatuotisesta filosofian kehityksestä. Dialektisen ja historiallisen materialismin synty merkitsi samalla laadullista harppausta, mitä syvällisintä vallankumousta filosofian alalla. Marxilainen filosofia syntyi nykyajan edistyksellisimmän luokan, työväenluokan maailmankatsomuksena. Se on aina vastannut ja vastaa edelleenkin täydellisesti kehittyviä luonnontiedettä ja yhteiskuntatieteitä, se suhtautuu kielteisesti kaikkiin idealismin, mystiikan ja pappishapatuksen muotoihin. Marxilainen filosofia on filosofisen ajattelun korkein kehitysaste.

Marxin ja Engelsin luoma dialektinen ja historiallinen materialismi, jota Lenin ja hänen oppilaansa ovat kehittäneet uusien tieteellisten tosiasiain ja uuden historiallisen kokemuksen pohjalla, on yli satavuotisen olemassaolonsa aikana vakuuttavasti osoittanut perusajatustensa paikkansapitävyyden, se on levinnyt laajalle ja saanut maailmanhistoriallisen merkityksen.

Dialektinen materialismi, joka on ainoa tieteellinen tiedostamismetodi, valtaa yhä uusia pysyviä asemia luonnontieteessä. Vuonna 1908 V. I. Lenin kirjoitti kuuluisan teoksensa „Materiaalismi ja empiriokritisismi”, jossa hän eritteli nerokkaasti uudet tieteelliset löydöt, jotka merkitsivät suurta vallankumousta

luonnontieteessä. Siitä lähtien on luonnontieteen kehitys rikastuttanut tavattomasti tietojamme ja osoittanut, että ihmisjärjen tunkeutumisella maailmankaikkeuden salaisuuksiin ei ole rajoja. Samalla osoittaa tieteen kehitys joka askeleella materialistisen dialektiikan totuudellisuuden, se osoittaa oikeaksi dialektis-materialistisen suhtautumisen ilmiöihin, jota Lenin on niin syvällisesti ja kaikin puolin teoksessaan kehitellyt.

Niin vaikea ja mutkittileva kuin tiedostuksen tie onkin, ei nykyaikana voi olla epäilyä sen suhteen, että ainoa oikea ja luotettava kompassi inhimillisen tiedostamisen pysähtymättömän eteenpäinmenon tiellä ei ole idealismi eikä sen muunnos, positivismi eikä myöskään metafysiikka, vaan nykyajan todella tieteellinen filosofia, dialektinen materialismi. Tämä filosofia varjelee tiedettä harhailuilta ja sekaannukselta ilmiöiden selittämisessä ja auttaa löytämään niiden oikean teoreettisen tulkinnan. Se ei aseta mitään rajoja inhimilliselle tiedostamiselle, se ei pyri julistamaan absoluuteiksi näitä tai noita tieteen saavutuksia, vaan vaatii pysähtymätöntä eteenpäinmenoa, yhä uusien puolien selvittämistä ympärillämme olevan maailman prosesseissa, jotta ihmisen valta luontoon nähden lisääntyisi ja ihmiskunta edistyisi. Teoreettisesti ajattelevat tiedemiehet, luonnontutkijat, jotka näkevät vanhojen tieteellisten käsitteiden murtuvan, löytävät marxilaisesta filosofiasta ja sen soveltamisesta tiedon eri aloille oikean tien niiden kysymysten ratkaisemiseen, jotka tieteellisen tiedostamisen edistykseellinen prosessi asettaa.

2. Marxilais-leniniläinen filosofia on kestänyt koetuksen ei vain nykyajan luonnontieteen voimakkaan kehityksen kulussa, vaan myös suuren aikakautemme maailmanhistoriallisessa käytännössä. Historiallisen materialismin teoria, jota Lenin nimitti mitä suurimmaksi tieteellisen ajattelun saavutukseksi, on ensimmäisenä selvittänyt yhteiskunnallisen kehityksen yleiset lait ja tehnyt lopun sitä ennen historiankäsitteissä vallinneesta sekaavuudesta ja mielivallasta. Historiallisen materialismin synnyn ansiosta on yhteiskunnan historia, sen yleisten lakien tutkiminen, yhteiskunnallisten suhteiden ja yhteiskunnallisen tajunnan erilaisten muotojen tutkiminen niiden historiallisessa kehityksessä ensimmäisen kerran asetettu tieteen pohjalle. Porvarillisia sosiologisia teorioita on kuluneen vuosisadan aikana syntynyt ja kadonnut jäljettämiin, kun ne eivät ole kestäneet ajan ja

maailmanhistoriallisen käytännön koetusta. Vain dialektinen ja historiallinen materialismi on kestänyt tämän koetuksen ja saanut täyden vahvistuksen totuudellisuudelleen.

Sosialismi, joka 19. vuosisadan keskivaiheilla muuttui utooppisesta tulevaisuudenhaaveesta tieteelliseksi teoriaksi, on nyt tullut reaaliseksi todellisuudeksi sadoille miljoonille ihmisille. Venäjällä tapahtuneen Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen ajoista lähtien alkoi maailmanhistorian uusi aikakausi. Tämä aikakausi, „jonka pääsisältönä on siirtyminen kapitalismista sosialismiin, on kahden vastakkaisen yhteiskuntajärjestelmän taistelun aikakautta, sosialististen vallankumousten ja kansalliseen vapautukseen tähtäävien vallankumousten aikakautta, imperialismien luhistumisen ja siirtomaajärjestelmän hävittämisen aikakautta, se on aikakautta, jolloin kansa toisensa jälkeen lähtee sosialismin tielle ja sosialismi ja kommunismi voittavat koko maailman mitassa”¹. Sosialististen vallankumousten voitto ensin Venäjällä ja sitten useissa muissa Euroopan ja Aasian maissa ja menestykset kansallisessa vapausliikkeessä, joka johtaa imperialismien siirtomaajärjestelmän täydelliseen hajoamiseen, ovat kaikki kumoamaton todistus marxismin-leninismien totuudellisuudesta, paikkansapitävyydestä ja vastustamattomasta voimasta. Tämä oppi näki ennakolta jo vuosisataa aikaisemmin kapitalismin kukistumisen ja sosialismin voiton väistämättömyyden.

3. Marxilainen filosofia on marxilaisten puolueiden strategian ja taktiikan teoreettinen perusta. V. I. Lenin kirjoitti työväenluokan taktiikan yhteydestä dialektis-materialistiseen maailmankatsomukseen: „Proletariaatin taktiikan perustehtävän Marx määritteli tiukasti materialistis-dialektisen maailmankatsomuksensa kaikkia perusajatuksia vastaavasti. Vain kyseisen yhteiskunnan poikkeuksetta kaikkien luokkien keskinäissuhteiden kokonaisuuden objektiivinen huomioonottaminen ja siis myöskin tämän yhteiskunnan objektiivisen kehitysasteen sekä sen ja toisten yhteiskuntain välisten keskinäissuhteiden huomioonottaminen voi olla edistyneimmän luokan oikean taktiikan perustana. Tällöin tarkastellaan kaikkia luokkia ja kaikkia maita ei niiden staattisessa, vaan dynaamisessa tilassa, so. ei liikkumattomuus-

¹ Tie kommunismiin, s. 459.

den tilassa, vaan liikkeessä (jonka lait johtuvat jokaisen luokan olemassaolon taloudellisista ehdoista). Liikettä taas vuorostaan ei tarkastella vain menneisyyden, vaan myös tulevaisuuden kannalta, eikä vain hitaita muutoksia näkevien 'evolutionistien' typerän käsityksen mukaisesti, vaan dialektisesti... Jokaisella kehitysasteella, jokaisella hetkellä täytyy proletariaatin taktiikan ottaa huomioon tämä ihmiskunnan historian objektiivisesti kiertämätön dialektiikka." ¹

Marxilainen puolue, työväenluokan ja kaikkien työtätekevien etujoukko, ottaa huomioon tämän historian dialektiikan johtaessaan taistelua uuden yhteiskunnan puolesta ja uuden yhteiskunnan rakentamista. Se ei näe yhteiskunnan historiassa vain hitaita muutoksia, vaan myös laadullisia harppauksia, ristiriitoja ja taistelua, vanhan kieltämistä ja uuden voittoa. Se opettaa tukemaan uutta ja kehittyvää, sitä mille kuuluu tulevaisuus, se opettaa katsomaan elämässä ja politiikassa eteenpäin eikä taaksepäin, se ei opeta reformistista kapitalismiin mukautumisen taktiikkaa, vaan kapitalismin kukistamisen vallankumouksellista taktiikkaa proletariaatin luokkataistelun kehittämisen ja sosialistisen vallankumouksen kautta. Opportunistit näkevät historiassa vain hitaiden vähitellen tapahtuvien muutosten prosessin, he kieltävät ristiriidat ja siitä syystä saarnaavat luokkataistelun asemesta luokkarauhaa, vallankumouksellisen taktiikan asemesta reformistista taktiikkaa ja hylkäävät kokonaan sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin aatteen. Marxilaiset puolueet arvostelevat päättävästi sosialidemokratian ideologisia asenteita ja oikeisto-oppotunistista käytäntöä, paljastavat sosialidemokratian oikeistojohtajia, jotka ovat menneet porvariston puolelle ja luopuneet työväenluokan sosialistisista vaatimuksista.

Noudattaessaan vaatimusta konkreettisten historiallisten olosuhteiden (kansallisessa ja kansainvälisessä mitassa esiintyvien luokkasuhteiden, vallankumouksellisten liikkeiden kokemuksen jne.) tiukasta huomioon ottamisesta marxilainen puolue ei siedä minkäänlaista kaavaoppisuutta politiikassa, se ei sido itseään tähän tai tuohon taistelun muotoon, vaan käyttää kaikkia muotoja, jotka ovat tarkoituksenmukaisia kyseisissä olosuhteissa.

¹ V. I. Lenin, Teokset, 21. osa, s. 60.

Sosialismin olosuhteissa, jolloin miljoonat ihmiset luovat tietoisesti historiaa ja jolloin joukkojen aloitteellisuus ja oma-toimisuus virtaa vuolaana, on erittäin tärkeä merkitys sillä, että osaa havaita sen mikä on uutta ja tukea sitä. Neuvostoliiton kommunistisen puolueen voima on siinä, että se nojautuu kommunistisen rakennustyön lainmukaisuuksien syvälliseen tuntemukseen, tutkii tarkkaavasti elämää ja joukkojen luovaa toimintaa, osaa löytää ratkaisevat renkaat historiallisen kehityksen ketjussa, avata tulevaisuuden näköaloja, saada joukot liikkeelle, valita oikeaan aikaan joustavimmat ja kullekin historialliselle vaiheelle tehokkaimmat maan taloudellisen, poliittisen ja kulttuurielämän johtamisen muodot torjuen rohkeasti vanhoillisuuden ja kangistuneisuuden, välinpitämättömyyden ja oma-hyväisyyden.

Marxilaisille puolueille ominainen uranuurtajan henki on ilmausta vallankumouksellisesta dialektiikasta, joka on marxilaisen opin sielu.

4. Marxilais-leniniläinen filosofia on elävä oppi, joka ei siedä jähmettyneitä dogmeja, sen pätevyys tarkistetaan, se täydentyy, rikastuu ja kehittyy edelleen joukkoliikkeen kokemuksen pohjalla. Marxilaisen teorian luovassa soveltamisessa elämään, käytäntöön, on sekä sen voima että kehityksen lähde. Marxilaiset puolueet taistelevat kaikissa maissa dogmaattisuutta ja kaavaoppisuutta vastaan nähden niissä jarrun marxilais-leniniläisen teorian kehitykselle ja sen luovalle soveltamiselle.

Kun porvarilliset ideologit väittävät, että marxilaisuus on olemukseltaan dogmaattista oppia, parjaavat he tahallaan marxilaisuutta. „Dogmatismia ei voi olla siellä, missä opin ylimpänä ja ainoana kriteeriona on se, miten se vastaa todellista yhteiskunnallis-taloudellista kehitysprosessia...”¹ Marxilaisuus on olemukseltaan leppymätön dogmaattisuutta kohtaan, sillä marxilaisuuden tärkeimpiä periaatteita on teorian yhteys käytäntöön, teoreettisten väittämien paikkansapitävyyden tarkistaminen käytännössä ja teorian kehittäminen miljoonien ihmisten käytännöllisestä kokemuksesta tehtyjen yleistysten pohjalla. Juuri teorian yhteys joukkojen käytännölliseen kokemukseen tekee marxilaisuudesta elävän, luovan opin eikä salli sen muut-

¹ V. I. Lenin, Teokset, 1. osa, s. 286.

tua sellaisten jähmettyneiden dogmaattisten väittämien kokoelmaksi, joita on vain päntättävä päähän ja selitettävä. „Me emme lainkaan pidä Marxin teoriaa”, kirjoitti Lenin, „jonain lopullisena ja koskemattomana; päinvastoin olemme vakuuttuneita, että se on laskenut vain kulmakivet sille tieteelle, jota sosialistien on kehitettävä edelleen kaikkiin suuntiin, elleivät he tahdo jäädä jälkeen elämästä... Tämä teoria antaa vain yleiset johtavat perusajatukset, joita *yksityiskohdissaan* sovelletaan Englantiin toisin kuin Ranskaan, Ranskaan toisin kuin Saksaan, Saksaan toisin kuin Venäjään.”¹

Leninismin perinteitä ja koko sen henkeä vastaavasti ovat kommunistiset puolueet käyneet ja käyvät edelleenkin johdonmukaista ja leppymätöntä taistelua niin politiikassa kuin teoriassakin kahdella rintamalla: dogmaattisuutta ja revisionismia vastaan. Malenkovin, Molotovin, Kaganovitšin ym. ryhmä oli elämästä ja kansasta irtaantuneita dogmaatikkoja; tuo hajottajien ja ryhmäkuntalaisten joukko kiskoi puoluetta taaksepäin, taisteli sen leniniläistä politiikkaa vastaan, yritti horjuttaa puolueen yhtenäisyyttä ja tarkistaa sen päätöksiä. Teoreettiselta kannalta katsoen tuo puoluevastainen ryhmä oli hylännyt dialektiikan, joka muodostaa marxilaisuuden elävän sielun ja vaatii kaiken elämässä syntyvän uuden huomioon ottamista, konkreettista suhtautumista ajankohtaisten kysymysten ratkaisemiseen. Paljastettuaan tuon ryhmän ja nujerrettuaan sen aatteellisesti NKP on entistä kiinteämmin liittynyt Keskuskomiteansa ympärille marxismin-leninismin lipun alla.

Pyrkiessään taitavasti soveltamaan marxilaisuutta eri maiden konkreettisiin kehitysehtoihin kommunistiset puolueet opettavat säilyttämään puhtaina marxilaisuuden periaatteet, jotka koskevat kaikille maille yhteisiä sosialistisen vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön tärkeimpiä lainmukaisuuksia. Ne taistelevat marxilais-leniniläisen opin, sen tärkeimpien periaatteiden kaikenlaista revidointia vastaan.

Revisionismi on aina ollut ja on nykyisinkin ilmausta porvarillisesta ideologiasta työväenliikkeessä ja kommunistisessa liikkeessä; se lamaannuttaa työväenluokan vallankumouksellista energiaa ja horjuttaa uskoa sosialismiin. Marxilaiset puolueet

¹ V. I. Lenin, Teokset, 4. osa, ss. 193—194.

katsovat taistelun revisionismia vastaan velvollisuudekseen sekä työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen menestyksen tärkeäksi ehdoksi. Marxilais-leniniläisen filosofian periaatteet ja lait sekä marxilainen dialektinen metodi ovat luotettava keino ajatuksen pysähtymistä vastaan, revisionismille ja dogmaattisuudelle ominaista yksipuolisuutta ja subjektivismia vastaan.

Politiikassa tehdyillä virheillä ja erilaisilla poikkeamilla oikeasta poliittisesta linjasta on sekä luokkajuuret että myös teoreettiset juuret. Paljastaessaan erilaisia opportunistisia poikkeamia työväenliikkeessä Lenin selvitti paitsi noiden poikkeamien luokkajuuria myös niiden teoreettiset juuret ja osoitti, että opportunistimin teoreettinen olemus on siinä, että se vaihtaa dialektiikan eklektiikkaan tai sofistikkaan, luopuu yhteiskunnallisten ilmiöiden dialektis-materialistisesta erittelystä ja korvaa sen subjektivismilla tai porvarillisella objektivismilla.

Kommunististen ja työväenpuolueiden tärkeimpiä tehtäviä on dialektisen materialismin soveltaminen käytännölliseen työhön sekä työntekijöittensä ja laajojen kansanjoukkojen kasvattaminen marxismin-leninismin hengessä.

Kaikkien maiden marxilaiset puolueet vaativat työntekijöiltään marxilais-leniniläisen maailmankatsomuksen syvällistä omaksumista. Marxilais-leniniläisen teorian omaksuminen ja sen elimellinen yhdistäminen käytäntöön auttavat ratkaisemaan menestyksellisesti vallankumouksellisen taistelun ja uuden yhteiskunnan rakentamisen johtamistehtäviä. Marxilaiset puolueet seuraavat Engelsin antamaa ohjetta: „Siitä lähtien kun sosialismista on tullut tiede, sitä on myös tieteenä käsiteltävä, ts. sitä pitää tutkia.”¹

Dialektinen ja historiallinen materialismi tieteellisen kommunismin teoreettisena, filosofisena perustana tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää syvällisesti sosialismin ja kommunismin perusongelmia.

5. Marxilainen filosofia käy leppymätöntä taistelua kaikkia taantumuksellisen filosofian koulukuntia ja suuntia vastaan, jotka pyrkivät myrkyttämään työtätekevien tietoisuutta mystiikalla ja idealismilla sekä johtamaan joukkoja harhaan alistaakseen ne porvariston tahtoon.

¹ K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset, I osa, s. 579.

Porvarillinen filosofia ja sosiologia eivät pysty antamaan oikeata vastausta kysymyksiin, jotka askarruttavat koko edistyksestä ihmiskuntaa. Porvarillinen teoreettinen ajattelu on sotkeutunut ristiriitoihin, joita se ei pysty ratkaisemaan.

Perusongelmia, jotka koko historiallisen kehityksen kulku asettaa ratkaistaviksi, ovat ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston hävittäminen, yhteiskunnallisen ja kansallisen sarron, työttömyyden, työtätekevien joukkojen turvattomuuden ja kurjuuden, militarismin hirvittävän taakan, kansainvälisen jännityksen ja uusien imperialististen sotien vaaran hävittäminen, pysyvän rauhan turvaaminen ja veljellisten suhteiden voimaansaattaminen kaikkien kansojen välillä.

Vain historiallinen materialismi ja marxismi-leninismi kokonaisuudessaan antaa tieteellisen, oikean vastauksen nykyajan peruskysymyksiin. Siinä on syy marxilais-leniniläisen filosofian kasvavaan vaikutukseen. Tästä syystä on marxilaisen filosofian monilukuisten vihollisten siihen kohdistama arvostelu jäänyt ja tulee jäämään tuloksettomaksi. Marxilainen filosofia karaistuu, täydellistyy ja kehittyy entistä enemmän taisteluissa ja arvostelun tulessa.

Marxilainen filosofia jatkaa taistelevan materialismin perinteitä, se on suvaitsematon valhetta ja ennakkoluuloja kohtaan, varma siitä, että totuus voittaa valheen ja järki ennakkoluulot. Tähän taisteluun se vetää mukaan kaikki kapitalististen maiden edistykselliset ajattelijat, jotka kokevat vakavaa levottomuutta kansojen, kulttuurin, maailman ja ihmiskunnan kohtaloista. Ei-marxilaiset filosofit voivat olla samoissa riveissä marxilaisten kanssa siellä, missä on määriteltävä suhtautuminen raa'an voiman ja sodan imperialistiseen palvontaan, taantumukselliseen „filosofiseen” ihmistä ja ihmisjärkeä kohtaan suunnattuun halveksunnan saarnaamiseen, sarron propagandaan ja käytäntöön sen kaikissa muodoissa, olipa sitten kysymys luokka-, kansallisuus- tai rotusarronsta tahi toisen sukupuolen toista kohtaan harjoittamasta sarronsta.

Humanistiset periaatteet ovat tulosta kansojen suuresta historiallisesta kokemuksesta ja ihmiskunnan parhaiden kykyjen valtavasta ajatustyöstä. Ne on hankittu monia vuosisatoja kestäneiden kärsimysten hinnalla, uhrauksilla, joita kansat ovat antaneet taistelussa vapautuksensa puolesta, tuskallisilla

etsiskelyillä parhaiden teoreettisten ratkaisujen löytämiseksi tehtäville, joita kansojen elämä on asettanut ajattelijoille.

Kommunismi on humanismin korkein olennoituma. Se pelastaa ihmisen ainaaksi älylliseltä ja moraaliselta runtelulta, joka kuuluu erottamattomasti riistojärjestelmään. Sosialistiset maat kehittävät tuotantovoimia jokaisen ihmisen persoonallisuuden kaikinpuolisen kehittämisen nimessä, jokaisen ihmisen onnen nimessä, pyrkien helpottamaan työtä, tekemään ihmisestä sanan täydessä mielessä luonnon valtiaan sekä tyydyttämään hänen kasvavat aineelliset ja sivistykselliset tarpeensa.

Sosialistisessa yhteiskunnassa on kaikki tieteen ja kulttuurin saavutukset asetettu ihmisen palvelukseen. Ollen vapaita pääoman kahleista ihmiset eivät täällä tunne yläpuolellaan mitään muuta valtaa kuin oman yhdistymisensä vallan. Sosialistinen yhteiskunta huolehtii alituisesti ihmisestä hänen syntymähetkestään myöhäiseen vanhuuteen asti. Kaikki tämä johtaa jokaisen ihmisen persoonallisuuden sellaiseen kukoistukseen, mitä yhteiskunnan aikaisempi historia ei ole tuntenut. Marxilais-leniniläinen filosofia palvelee työväenluokan ja koko ihmiskunnan taistelun asiaa korkeimman, humanisimman yhteiskuntajärjestelmän, kommunismin puolesta.

Marxilaisen filosofian suuri tehtävä on antaa työväenluokalle ja kaikille imperialismia vastaan taisteleville edistyksellisille voimille aseeksi tieteellinen maailmankatsomus, yhteiskunnallisen kehityksen lakien, liikkeellepanevien voimien ja tulevaisuudennäköalojen tuntemus.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ohjelma on tieteellisesti perustellut koko ihmiskunnalle tien tulevaisuuteen. Tämä tulevaisuus on *kommunismi*.